

7. Etniskais sastāvs

Pēteris Zvidriņš, Atis Bērziņš

Viens no svarīgiem statistikas, demogrāfijas un etnoloģijas uzdevumiem ir noskaidrot atsevišķu tautu, tautību un etnisko grupu iedzīvotāju skaitu, to sadalījumu pēc etniskās pazīmes. Īpaši nozīmīgs šis jautājums ir valstīs ar etniski jauktu iedzīvotāju sastāvu, tanī skaitā Latvijā. Izteikta interese par iedzīvotāju etnisko sastāvu Latvijas teritorijā bija kopš 19. gs. vidus, taču jau vienīgās Viskrievijas tautas skaitīšanas laikā 1897. gadā noskaidroja personu dzimto valodu un ticību, nevis tautību (etnisko piederību), kuru nosaka, pamatojoties uz respondentu etnisko pašapziņu. Tautība pirmo reizi tika noskaidrota tūlīt pēc Latvijas neatkarības proklamēšanas tautas skaitīšanā 1920. gadā. Arī visās nākamajās tautas skaitīšanas reizēs, tanī skaitā padomju periodā, aptaujas lapās bija ietverts jautājums par etnisko piederību. Pēc neatkarības atjaunošanas liela vērība tika veltīta iedzīvotāju reģistra izveidošanai.

Līdz pilsonības likuma pieņemšanai (1994. gada 22. augustā) trūka detalizētu datu par pilsoņu etnisko sastāvu. Tikai 1995. gada 12. aprīlī Latvijas Republikas Saeima pieņēma likumu par tādu bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nebija Latvijas vai citas valsts pilsonības, noregulējot apmēram 700 tūkst. cilvēku juridisko statusu. Gadsimtu mijā statistiskie dati vēl bija nepilnīgi, jo pirmā tautas skaitīšana norisa tikai 2000. gadā. Arī līdz 2011. gadam skaitīšanas materiālu iegūšanai datu ticamība bija vāja un dati bija nepilnīgi. Saskaņā ar CSP publiskotiem precizētiem tautas skaitīšanas datiem iedzīvotāju skaits bija par 155 tūkst. jeb 7,5% mazāks par uzskaitīto daudzumu. Vēl lielākas ir atšķirības starp CSP un Iedzīvotāju reģistra datiem, t. sk. par etniskās piederības un pilsonības būtiskiem raksturojumiem.

Latviešu un citu skaitliski lielāko tautību pārstāvju koriģētais skaits laikposmā kopš 1989. gada sniegts 1. tabulā. Latviešu skaits 20. gs. 90. gados samazinājās no 1,388 līdz 1,371 milj. jeb par 17 tūkst., bet aplūkojamajā laikposmā (1989–2016) kopā par 171,1 tūkst. jeb 11,4%. Tātad pēc neatkarības atjaunošanas ik gadu vidēji latviešu skaits valstī saruka par 6,3 tūkst. Turklāt jāņem vērā, ka apmēram 120 tūkst. latviešu tautas skaitīšanā norādīja, ka mājās pārsvarā lieto kādu citu, nevis latviešu valodu (visbiežāk krievu valodu). No tā izriet, ka faktiskais latviešu skaits ir vēl mazāks. Latviešu valodas

paveidu – latgaliešu valodu – ikdienā lietoja 164,5 tūkst. cilvēku, visvairāk Latgalē (98 tūkst.).

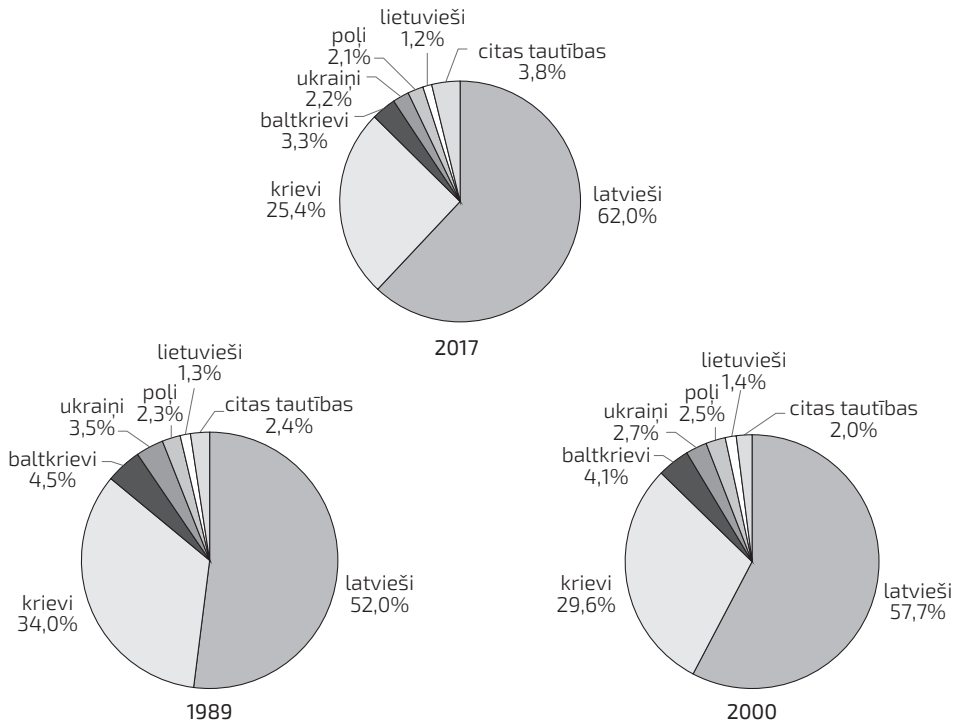
Samazinājās arī visu skaitliski lielāko etnisko minoritāšu pārstāvju skaits. Krievu skaits būtiski samazinājās 20. gs. 90. gadu sākumā līdz ar PSRS kara spēka apakšvienību evakuāciju, taču ievērojams to samazinājums atzīmēts arī visos turpmākajos gados. Samazinājums veidojies gan dabiskā ceļā, gan emigrācijas dēļ. Rezultātā no vairāk nekā 900 tūkst. krievu 1989. gadā to skaits sarucis līdz apmēram 500 tūkst. 2016. gadā. Vēl straujāk saruka baltkrievu un ukraiņu skaits, arī tāpēc, ka šīm minoritātēm bija relatīvi zems etniskās pašapziņas līmenis. Gadsimtu mijā čigānu skaitam bija tendence palielināties relatīvi augstā dzimstības līmeņa dēļ. Pēc Latvijas iestāšanās ES liela čigānu daļa izbrauca. Dramatiski samazinājās ebreju skaits. Šai minoritātei raksturīga zema dzimstība, ļoti augsts novecojums un pastāvīga negatīva starptautiska migrācijas bilance.

Samazinājies arī Latvijas pamattautas – lībiešu – skaits, galvenokārt asimilācijas dēļ. 1935. gadā tika uzskaitīti 944 lībieši (līvi). Padomju okupācijas periodā iestādes nelabprāt reģistrēja viņu tautību, un pirmajā pēckara skaitīšanā 1959. gadā tika uzskaitīti tikai 185 lībieši. Pēc neatkarības atgūšanas lībieši varēja legalizēt etnisko piederību, tāpēc to reģistrētais skaits nedaudz palielinājās – līdz vairāk nekā 200 cilvēkiem gadsimta beigās. Tomēr asimilācijas rezultātā lībiešu skaits samazinājies līdz apmēram 160 cilvēkiem 2016. gadā.

7.1. tabula. Latviešu un skaitliski lielāko minoritāšu pārstāvju skaita dinamika 1989.–2016. gadā (skaits gada sākumā, tūkst. cilvēki)

Tautība	1989	2000	2016	2016. g. pret 1989. g.	
				tūkst.	%
Latvieši	1387,8	1370,7	1216,4	-171,4	87,6
Krievi	905,5	703,2	504,4	-401,1	55,7
Baltkrievi	119,7	97,2	66,0	-53,7	55,1
Ukraiņi	92,1	63,6	44,6	-47,5	48,4
Poļi	60,4	59,5	41,5	-18,9	68,7
Lietuvieši	34,6	33,4	23,9	-10,7	69,1
Čigāni	7,0	8,2	5,3	-1,7	75,7
Ēbreji	22,9	10,4	5,0	-17,9	21,8
Vācieši	3,8	3,5	2,6	-1,2	68,4
Igauņi	3,3	2,7	1,8	-1,5	54,5
Citas tautības un neizvēlēta tautība	29,5	25,9	57,5	+28,0	195

Avots: CSP datubāze. Tabula "Pastāvīgais iedzīvotāju etniskais sastāvs gada sākumā" (ISG07) un autoru aprēķins.

7.1. attēls. Iedzīvotāju etniskais sastāvs 1989.–2017. gadā, procentos

Avots: CSP datubāze, 12.01.1989., 31.03.2000., 01.01.2017.

Neskatoties uz latviešu tautas skaitliskā apjoma samazināšanos, latviešu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā pieaug (7.1. attēls). Tomēr tas būtiski atpaliek no pirmskara līmeņa, kad trīs no katrām četrām Latvijā dzīvojošiem cilvēkiem bija latviešu tautības. Pamattautības iedzīvotāju daļa Latvijā ir viena no viszīmīgākajām visā Eiropā.

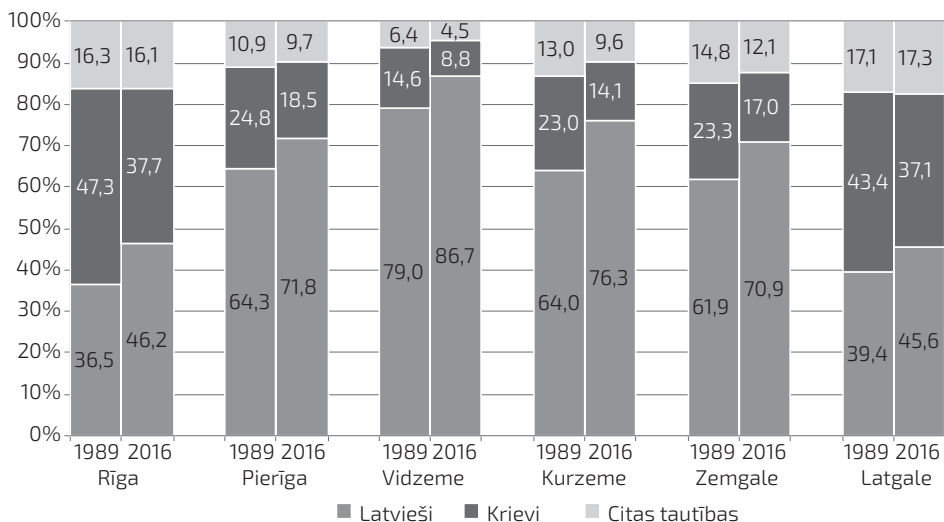
No Latvijas reģioniem kopš 1989. gada latviešu skaits palielinājies vienīgi Pierīgā (+9,1%). Visā Latvijā latviešu skaits samazinājies par 12,4%, bet visstraujākais samazinājums bija Latgalē – 24,3% un Vidzemē – 21,3% (7.2. tabula). Neatkarības gados latviešu īpatsvars pieaudzis visos valsts reģionos. Vislatviskākais ir Vidzemes reģions (2016. gadā 87% iedzīvotāju bija latvieši). Relatīvi augsts latviešu īpatsvars ir arī Kurzemē (76%), Pierīgas reģionā (72%), Zemgalē (71%), toties ļoti zems Latgalē (46%) un Rīgā (46%).

Visos reģionos vērojama krievu un citu tautību iedzīvotāju skaita un īpatsvara pazemināšanās. Krievu tautības iedzīvotāju skaits īpaši strauji samazinājies Kurzemē – 57,9% un Vidzemē – 56,7% (7.2. tabula). Kurzemē krievu īpatsvars samazinājies no 23,0% 1989. gadā līdz 14,1% 2016. gadā. Vidzemē atiecīgi no 14,6% līdz 8,8% (7.2. attēls).

7.2. tabula. Pastāvīgo iedzīvotāju etniskā sastāva izmaiņas reģionos 1989.–2016. gadā (skaits gada sākumā, tūkst. cilvēku)

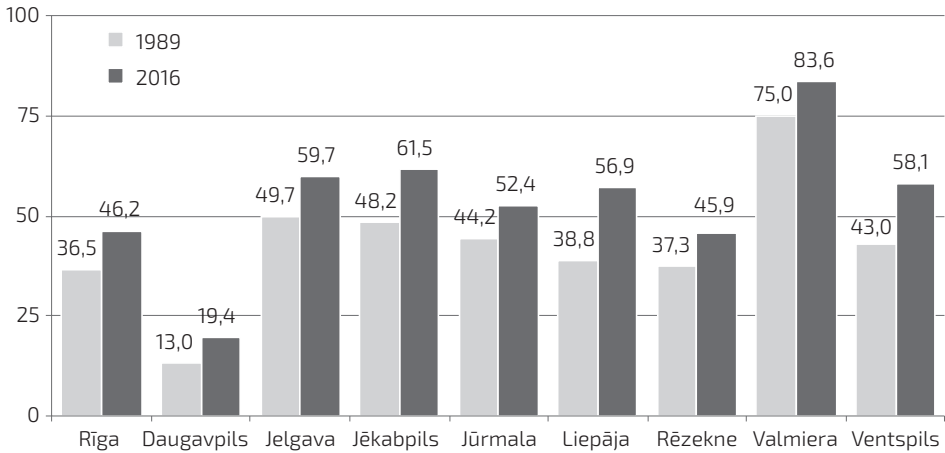
	Latvieši		Krievi		Citas tautības*	
	1989	2016	1989	2016	1989	2016
Pavisam	1387,8	1216,4	905,5	504,4	373,3	248,1
tai skaitā:						
Rīga	331,9	295,3	430,6	240,8	148,0	102,7
Pierīga	242,2	264,3	93,6	68,0	41,2	35,8
Vidzeme	215,6	169,8	39,8	17,2	17,3	8,8
Kurzeme	234,1	191,5	84,0	35,4	47,5	24,0
Zemgale	197,6	169,6	74,4	40,6	47,1	29,1
Latgale	166,3	126,0	183,2	102,4	72,2	47,7

* Ieskaitot neizvēlētu vai nezināmu tautību.

7.2. attēls. Iedzīvotāju etniskā sastāva izmaiņas reģionos 1989.–2016. gadā (gada sākumā, procentos)

Viena no Latvijas iedzīvotāju etniskā sastāva problēmām ir zems pamat-tautības īpatsvars lielākajās pilsētās (7.3. attēls). Otrajā lielākajā pilsētā Daugavpilī latviešu īpatsvars ir tikai 19,4%. Arī Rīgā (46%) un Rēzeknē (46%) latvieši ir mazākumā. No deviņām republikas pilsētām četrās (Jelgava, Jūrmala, Liepāja un Ventspils) latviešu īpatsvara palielināšanās rezultātā latvieši vairs nav mazākumā, kā tas bija 1989. gadā. Relatīvi zems latviešu īpatsvars ir visās citās republikas nozīmes pilsētās (izņemot Valmieru).

7.3. attēls. Latviešu īpatsvara izmaiņas republikas pilsētās 1989.–2016. gadā (gada sākumā, procentos)

Kopš 2015. gada CSP publicē datus par etnisko sastāvu 21 attīstības centrā, kuros iedzīvotāju kopskaits ir 201,5 tūkst. ar latviešu īpatsvaru 78,3%. Attīstības centriem salīdzinājumā ar republikas pilsētām raksturīga relatīvi lielāka variācija pēc iedzīvotāju kopskaita, bet viendabīgāks etniskais sastāvs. Lielākajā attīstības centrā Ogrē iedzīvotāju skaits (23 903) ir gandrīz 5 reizes lielāks nekā mazākajā attīstības centrā Valkā (4852). No 21 attīstības centra vienīgi Krāslavā latvieši ir mazākumā (43,1%). Starp centriem ar viszemāko latviešu īpatsvaru ir vēl 3 Latgales reģiona pārstāvji – Ludza (57,8%), Līvāni (61,3%) un Preiļi (62,6%). Visaugstākais latviešu īpatsvars ir Smiltēnē (94,7%), Talsos (92,9%) un Kuldīgā (92,6%).

7.3. tabulā minēti novadi ar lielāko un mazāko latviešu īpatsvaru. Vislielākais latviešu īpatsvars ir Lubānas un Dundagas novadā (95–96%). Izteikti vismazākais šis īpatsvars ir Zilupes un Daugavpils novadā (attiecīgi 25% un 35%). Viendabīgākā latviskā vide izteiktāka ir Kurzemes ziemeļos un rietumos, kā arī Vidzemes austrumos un Latgales ziemeļos. Vairākums krievu (56–57% no to kopskaita) koncentrējas Rīgā un Daugavpilī (apm. 400 tūkst. 21. gs. sākumā un 280 tūkst. 2016. gadā). Ievērojams to skaits ir arī pārējās lielākajās pilsētās. No novadiem procentuāli visvairāk krievu ir Zilupes (54%) un Daugavpils (41%) novadā. Baltkrievu relatīvi visvairāk ir Daugavpilī, Jelgavā un arī Krāslavas, Zilupes un Dagdas novadā.

Ukrainu teritoriālais sadalījums ir specifisks – divas trešdaļas ukraiņu pastāvīgi dzīvo Rīgas un Pierīgas reģionā, vēl 11% – Liepājā un Ventspilī. Maz ukraiņu ir Vidzemē. No novadiem visvairāk ukraiņu mīt Mārupes, Olaines un Salaspils pašvaldībā. Vairāk nekā trešdaļa poļu dzīvo Daugavpils pilsētā un Daugavpils novadā, veidojot 11–12% no to kopējā skaita. Relatīvi liels poļu

7.3. tabula. Novadi ar vislielāko un vismazāko latviešu īpatsvaru iedzīvotāju kopskaitā 2016. gadā (procentos)

Īpatsvars lielāks par 90%		Īpatsvars lielāks par 90%		Īpatsvars mazāks par 60%	
Lubānas	95,7	Krimuldas	92,5	Strenču	60,0
Dundagas	95,2	Ērgļu	92,4	Rēzeknes	59,1
Smiltenes	94,5	Talsu	92,4	Inčukalna	58,0
Rojas	94,1	Rugāju	92,2	Stopiņu	57,7
Jaunpiebalgas	93,9	Kandavas	92,1	Ludzas	55,8
Pārgaujas	93,9	Pāvilostas	92,0	Viļānu	51,6
Naukšēnu	93,5	Rucavas	91,5	Salaspils	47,5
Kuldīgas	93,4	Cesvaines	91,4	Krāslavas	45,9
Mērsraga	93,4	Durbes	90,9	Olaines	44,1
Vecpiebalgas	93,4	Salacgrīvas	90,7	Daugavpils	34,7
Nīcas	93,3	Ventspils	90,7	Zilupes	25,3
Jaunpils	93,1	Raunas	90,2		
Varakļānu	93,0	Rūjienas	90,2		
Aizputes	92,9	Mazsalacas	90,1		

Avots: CSP datubāze. Tabula "Pastāvīgo iedzīvotāju etniskais sastāvs novados" (ISG 20).

īpatsvars ir arī Krāslavas un Ilūkstes novadā. Lielākoties tie ir pamatiedzīvotāji, kuri dzīvo lauku apdzīvotajās vietās.

Gandrīz 60% lietuviešu dzīvo Kurzemes un Zemgales reģionā, galvenokārt pierobežas novados un Liepājā. Visaugstākais lietuviešu īpatsvars ir Priekules, Vaiņodes un Auces novadā, relatīvi augsts arī Tērvetes un Bauskas novadā. Vairāk nekā 5 tūkst. lietuviešu dzīvo Rīgā.

Rīgā sarūk visu skaitliski lielāko etnosu pārstāvju absolūtais skaits. Kopš 1989. gada latviešu skaits samazinājies no 332 tūkst. līdz 295 tūkst. 2016. gadā, tanī skaitā kopš 2000. gada – par 22 tūkst. Nelatviešu depopulācija bijusi vēl izteiktāka, tāpēc latviešu īpatsvars rīdnieku sastāvā pat manāmi pieaudzis: no 36,5% 1989. gadā līdz 41,0% 2000. gadā un 46,2% 2016. gadā. Visbūtiskāk (2 reizes) samazinājies baltkrievu skaits, taču arī citu austrumslāvu etnisko kopienu pārstāvju skaits samazinājās tikai nedaudz mazāk (7.4. tabula).

CSP apkopotie dati ļauj raksturot nozīmīgāko faktoru ietekmi uz iedzīvotāju skaita izmaiņām. Valsts iedzīvotāju kopskaita depopulācijas pamatfaktori ir divi – pirmkārt, negatīvs dabiskais pieaugums zemā dzimstības līmeņa un nepietiekamas dzīvildzes dēļ, otrkārt, negatīva starpvalstu migrācijas bilance. Etnosu skaitlisko pārmaiņu analizē jāņem vērā arī etniskās asimilācijas ietekme. Parasti visprecīzākie dati ir par dzimstību un mirstību. Pētījumi rāda, ka visiem etnosiem Latvijā dzimstība regulāri bijusi zemāka par

7.4. tabula. Rīgas iedzīvotāju etniskais sastāvs 1989.–2016. gadā

Tautība	Tūkst. cilv.			Īpatsvars kopskaitā (procentos)		
	1989	2000	2016	1989	2000	2016
Latvieši	332	313	295	36,5	41,0	46,2
Krievi	431	335	241	47,3	43,9	37,7
Baltkrievi	44	36	25	4,8	4,7	3,9
Ukraiņi	44	32	22	4,8	4,2	3,5
Poļi	17	16	12	1,8	2,1	1,8
Lietuvieši	7	7	5	0,8	0,9	0,8
Ebreji	19	8	1,1	2,1	1,1	0,2
Čigāni	1,1	1,2	0,8	0,1	0,2	0,1
Igauņi	1,2	1,0	0,7	0,1	0,1	0,1
Vācieši	1,1	1,1	1,1	0,1	0,1	0,2
Citas tautības un neizvēlēta tautība	15	14	33	1,6	1,7	5,5

Avots: CSP datubāze. Tabula "Pastāvīgo iedzīvotāju etniskais sastāvs reģionos un republikas pilsētās" (ISG 191) un autoru aprēķins.

7.5. tabula. Dabiskā pieauguma etniskā diferenciācija 1990.–2015. gadā (vidēji gadā)

Tautība	1990–1994	2000–2004	2010–2014	2015
Latvieši	-2022	-4782	-2240	67
Krievi	-2846	-4653	-6213	-5057
Baltkrievi	-443	-1046	-1363	-1275
Ukraiņi	-490	-576	-702	-714
Poļi	184	-396	-690	-656
Lietuvieši	-121	-240	-424	-408
Ebreji	-308	-134	-104	-70
Čigāni	79	104	-15	-26

Avots: CSP datubāzes sadaļa "Iedzīvotāji" un autoru aprēķins.

mirstību (7.5. tabula). Tikai atsevišķos gados latviešiem (2014–2016) un čigāniem (20. gs. 90. gados un 21. gs. sākumā) atzīmēts neliels dabiskais pieaugums, bet kopumā dabiskā ceļā zaudēti apmēram 270 tūkst. cilvēku.

Vislielākais mirušo skaita pārsvars pār dzimušo skaitu fiksēts 1994.–1995. gadā, kad tas pārsniedza 17 tūkst. gadā, tani skaitā latviešiem 7,3 tūkst. un krievi 6,5 tūkst. Latviešiem dabiskais samazinājums norisa lēnākā tempā nekā nelatviešiem un veidoja 2/5 no kopējā samazinājuma. Krievi dabiskā samazinājuma absolūtais apjoms neatkarības gados bija pat lielāks nekā latviešiem, it īpaši 21. gadsimtā (rekordaugsts 2006.–2007. gadā). Pastāv arī etniskās

atšķirības demogrāfisko procesu norisē. Dzimstība latviešiem ir augstāka nekā nelatviešiem, bet mirstība – zemāka.

Ārējās migrācijas procesos emigrācija bija pārsvarā pār imigrāciju, izteiktāk tūlīt pēc neatkarības atjaunošanas un pēc Latvijas iestāšanās ES. Kopš valstiskās neatkarības atjaunošanas 1990. gadā no valsts izceļoja apmēram 600 tūkst. cilvēku, bet ieceļoja apmēram 160 tūkst. Negatīvais saldo rezultāts – aptuveni 440 tūkst. cilvēku – norāda uz nelabvēlīgo stāvokli valsts sociālekoniskajā jomā. 7.6. tabulā sniegti dati par skaitliski lielāko etnosu imigrāciju un emigrāciju. Joprojām visām tautībām raksturīgs negatīvs migrācijas saldo.

7.6. tabula. Lielāko Latvijas tautību starptautiskā ilgtermiņa migrācija 2011.–2015. gadā

Tautība	Imigrācija	Emigrācija	Migrācijas saldo
Latvieši	21 219	53 697	-32 478
Krievi	15 422	38 323	-22 901
Baltkrievi	2039	3134	-1095
Ukraiņi	3022	4058	-1036
Poļi	1049	3343	-2294
Lietuvieši	1038	1944	-906
Ebreji	288	1329	-1041
Čigāni	416	1643	-1227

Avots: CSP datubāze. Tabula "Starptautisko ilgtermiņa migrantu sadalījums pēc tautības" (IBG 041) un autoru aprēķins.

7.7. tabula. Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju valstiskā piederība un tautība 2016. gadā (tūkst. cilv., procenti no kopskaita)

	Latvijas pilsoņi		Nepilsoņi		Ārvalstnieki	
Pavisam	1680,0	100	232,1	100	56,8	100
Latvieši	1215,2	72,3	0,5	0,2	0,7	1,2
Krievi	316,9	18,9	153,1	66,0	34,4	60,6
Poļi	32,0	1,9	8,4	3,6	1,2	2,1
Baltkrievi	27,5	1,6	33,1	14,3	5,4	9,5
Lietuvieši	16,2	1,0	5,8	2,5	6,3	11,1
Ukraiņi	16,1	1,0	22,3	9,6	1,9	3,3
Čigāni	5,0	0,3	0,3	0,1	0,0	0,0
Ebreji	3,6	0,2	1,1	0,5	0,3	0,5
Citas tautības	47,4	2,8	7,6	3,3	6,6	11,6

Avots: CSP datubāze. Tabula "Pastāvīgo iedzīvotāju valstiskā piederība un tautība" (ISG 093) un autoru aprēķins.

Par asimilācijas radīto ietekmi ir maz informācijas. Aplēses liecina, ka latvieši un nelielā mērā arī krievi asimilē etniskās minoritātes, sekmējot latviešu skaita pieaugumu. Etniski jauktajās heterogēnās laulībās, kurās viens no bērnu vecākiem bijis latviešu tautības, bet otrs nelatviešu, pēcnācējiem biežāk bijusi latviešu tautība. Krievu un citu etnisko minoritāšu laulībās dzimušiem bērniem biežāk bija izvēlēta krievu tautība. Bērnu tautības noteikšanā tēva etniskajai piederībai ir svarīgāka nozīme nekā mātes tautībai.

Jau apmēram 20 gadus ir pieejami dati par pilsoņu, nepilsoņu un ārvalstnieku etnisko sastāvu. 2016. gadā latviešu skaits Latvijas pilsoņu kopskaitā bija 72,3% (7.7. tabula). 21. gs. sākumā šis īpatsvars bija nedaudz augstāks. Latvijas pilsoņu vidū 2016. gadā bija 18,9% krievu. Latvijas pilsoņu kopumā poļu ir vairāk nekā baltkrievu vai ukraiņu. Latvijas pilsoņu kopskaitā lietuviešu ir vairāk nekā ukraiņu, lai gan ukraiņu Latvijā ir gandrīz divas reizes vairāk nekā lietuviešu.

Divas trešdaļas no visiem Latvijas nepilsoņiem ir etniskie krievi (kopskaitā vairāk nekā 150 tūkst.). Otru lielāko nepilsoņu kopumu veido baltkrievi (33 tūkst.), trešo – ukraiņi (23 tūkst.). Trešdaļa baltkrievu un ukraiņu ir nepilsoņi. Krievu vidū nepilsoņu ir 30%. Relatīvi augsts nepilsoņu īpatsvars (20–25%) vērojams arī lietuviešu, poļu un ebreju sastāvā. Tas visai zems ir čigāniem. Visiem skaitliski lielākajiem etnosiem nepilsoņu īpatsvaram ir tendence samazināties. Neliels skaits nepilsoņu (apm. 500) ir arī latviešu kopumā.

Visu skaitliski lielāko etnisko minoritāšu kopumos palielinās ārvalstnieku skaits. Krievu ārvalstnieku skaits Latvijā jau pārsniedzis 34 tūkst., veidojot 61% no visiem ārvalstniekiem. Otru lielāko kopumu veido lietuvieši (11%), trešo – baltkrievi (nepilni 10%). Valsts pastāvīgo iedzīvotāju skaitā ir apmēram 700 latviešu tautības ārvalstnieku, kas ir 1,2% no ārvalstnieku kopskaita.

Aprēķinot speciālu etniskā mozaikuma indeksu, kura pamatā ir etnosu strukturālie rādītāji, var secināt, ka Latvija ir viena no visneviendabīgākajām valstīm Eiropā. Etniski visraibākās ir Melnkalne, Bosnija un Hercegovina, kā arī Šveice. Neatkarības periodā etniskā aina atkal kļūst viengabalaināka. Saskaņā ar pēdējā tautas skaitīšanā iegūtiem datiem ap 60% Latvijas iedzīvotāju dzīvo 1/5 teritorijas ar neviendabīgu etnisko sastāvu un tikai ap 40% pašvaldību var uzskatīt par relatīvi etniski homogēnām. 1939. gadā šis indekss bija 0,39 un visā padomju periodā sistemātiski pieauga, 1989. gadā sasniedzot 0,61. Pēdējos 25 gados norisa pretējs process un indekss nokrities līdz 0,54. Galvaspilsētā un Latgalē etniskā aina ir raibāka, tāpēc indekss ir augstāks, lai gan tā lielums lēnām krītas.

Pēdējos gados Latvijā nav aprēķinātas prognozes par latviešu un etnisko minoritāšu demogrāfisko attīstību. No tendenču ekstrapolēšanas izriet, ka visu lielāko etnosu apjomi līdz gadsimta vidum samazināsies, taču vismazākais samazinājuma temps būs latviešiem. Latviešu īpatsvars, visticamāk, turpinās lēnām pieaugt.

Literatūra un avoti

- Bērziņš, A., Zvidriņš, P. (2011) Latvijas iedzīvotāju etniskā sastāva izmaiņas. *Statistikas ziņātnisko pētījumu rezultāti 2011*. Rīga: LR Centrālā statistikas pārvalde, 5.–15. lpp.
- Centrālā statistikas pārvalde (2016) *Demogrāfija 2016*. Rīga: CSP, 123 lpp.
- Centrālās statistikas pārvaldes datubāze “Iedzīvotāji” [<https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji>].
- Mežs, I. (1994) *Latvieši Latvijā. Etnodemogrāfisks apskats*. Rīga: Zinātne, 64 lpp.
- Nemeth, A. (2013) Ethnic Diversity and its Spatial Change in Latvia, 1897–2011. In: *Post-Soviet Affairs*, 29 (5): 404–438.
- Zvidriņš, P. (2013) Latvijas demogrāfiskā attīstība pēc neatkarības atgūšanas. Jundzis, T., Zemītis, G. (red.) *Latvieši un Latvija*. 3. sēj. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 309.–337. lpp.
- Zvidriņš, P. (1998) *Latvijas iedzīvotāju etniskā sastāva izmaiņas 90. gados*. Rīga: Latvijas Universitātes Demogrāfijas centrs, 57 lpp.
- Zvidriņš, P., Vanovska, I. (1992) *Latvieši: statistiski demogrāfisks portretējums*. Rīga: Zinātne, 165 lpp.